ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM
2026/2027

ZŠaMŠ
SMIDARY

Základní škola a
mateřská škola, Smidary
J. A. Komenského 326

Obsah

Úvod 1
1. Charakteristika školy 2
3. Analýza současného stavu 4
4. Cíle ŠPP 4
4.1. Dlouhodobé cíle: 4
4.2. Krátkodobé cíle: 5
5. Cílové skupiny 5
5.1. Žáci 5
5.2. Rodiče a zákonní zástupci 5
5.3. Pedagogové 5
6. Nabízené aktivity v rámci ŠPP 6
6.1. Aktivity pro žáky: 6
6.2. Informovanost pedagogů: 6
6.3. Aktivity pro rodiče: 6
7. Zařazení tématu do výchovných a výukových předmětů 6
8. Organizace volného času 8
9. Akce ŠPP doplněné v průběhu roku 8
10. Evaluace 10
11. Důležité kontakty 11
Závěr 12
Seznam příloh 13

Úvod

Dnešní děti se musejí potýkat s úplně jinými problémy, než tomu bylo dříve. Moderní doba je velmi uspěchaná, mění se úroveň i způsob života. Všechny tyto změny s sebou přináší velký rozmach negativních až sociálně patologických jevů. Děti se musí každý den potýkat se společensky nežádoucími jevy, ať už se jedná o pouhou nesnášenlivost nebo násilí, šikanu, alkohol či drogy. Prostředí, kde se pohybuje větší množství lidí tyto fenomény výrazně přiživuje. V dnešní době mají velký negativní vliv na děti i sociální sítě!

Rodiče, pedagogové a další osoby, které se podílejí na výchově dětí musejí s výskytem těchto jevů počítat. Je velice důležité, aby vzájemně spolupracovali a vyvíjeli činnosti, které by vedly nejen k jejich odstranění, ale zejména k zamezení jejich výskytu.

Školní preventivní program Základní školy a Mateřské školy, Smidary (dále jen „ŠPP“) vychází zejména z níže uvedených právních předpisů:

- zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- školní vzdělávací program Základní školy a Mateřské školy, Smidary,
- metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Dokument MŠMT č.j. 22294/2016),
- metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

1. Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola, Smidary je plně organizovaná škola zajišťující základní vzdělání žáků ze Smidar a okolních obcí. Škola je samostatným právním subjektem zřizovaným obcí a slučuje základní školu, mateřskou školu, školní družinu, školní jídelnu a výdejnu.

Činnost školy je rozdělena do dvou budov v obci:

1. *Budova mateřské školy na Náměstí Profesora Babáka:*

- mateřská škola (1. MŠ, 2. MŠ, 3. MŠ),
- výdejna.

2. *Budova základní školy v ulici J. A. Komenského 326:*

- 10 tříd, (1.A a 1.B)
- školní družina- 3 oddělení,
- školní jídelna.

Ve školním roce 2026/2027 navštěvuje naši školu 246 žáků:

- mateřská škola 56 žáků,
- první stupeň základní školy 119 žáků (75 žáků ve školní družině),
- druhý stupeň základní školy 71 žáků.

Škola se skládá z několika provázaných budov a venkovního areálu. Škola je částečně bezbariérová s nově zrekonstruovaným 3. NP (2025). Pro trávení volného času je k dispozici zahrada, venkovní hřiště, vyhrazené místo s pedagogickým dozorem v době polední přestávky. Škola disponuje vlastní tělocvičnou, venkovním sportovním hřištěm s umělým povrchem, knihovnou, polytechnickou učebnou (dílny, keramika, školní cvičná kuchyňka), ICT, jazykovou a multimediální učebnou.

Základní údaje o škole

Název školy	**Základní škola a mateřská škola, Smidary**
Adresa školy	J. A. Komenského 326, 503 53 Smidary
IČ	90788897
Telefon	495496226
E-mail	kancelar@zssmidary.cz
Adresa internetové stránky	www.zssmidary.cz
Vedoucí pracovníci	Mgr. Jiří Suchánek – ředitel školy Mgr. Jakub Lán – zástupce ředitele

Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům a jejich zákonným zástupcům i pedagogům poradenské služby a konzultace zaměřené na prevenci a řešení rizikového chování, na péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na zkvalitňování sociálního klimatu školy, dle Vyhlášky MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Na realizaci preventivního programu se podílejí všichni zaměstnanci školy. Hlavní úlohu při naplňování ŠPP mají třídní učitelé. Sledují vztahy mezi žáky ve třídě a případně včas informují školního metodika prevence a pedagogický sbor o negativních projevech v chování žáků, jednají se zákonnými zástupci, řeší konkrétní situace s třídním kolektivem, dvakrát do měsíce organizují třídnickou hodinu, jednají s PPP, případně s Policií ČR, odborem OSPOD apod.

Členové školního poradenského pracoviště spolupracují s vedením školy, třídními učiteli a ostatními pedagogy.

Členové školního poradenského pracoviště

Výchovný poradce: Mgr. Hana Špinková - spinkova@zssmidary.cz
Kariérový poradce: Mgr. Aneta Vlasáková – vlasakova@zssmidary.cz
Metodik prevence: Mgr. Jakub Lán – lan@ zssmidary.cz
Školní speciální pedagog: Mgr. Kateřina Kratěnová Hubková - k.kratenova@skolniporadenstvikhk.cz

3. Analýza současného stavu

K posouzení jednotlivých jevů rizikového chování ve škole byly využity záznamy o výskytu rizikového chování, dotazníky, které ukazují na klima ve třídě, poznatky a připomínky třídních učitelů, pedagogických i nepedagogických pracovníků školy.

Žáci základních škol jsou již od prvních ročníků informování o tom, jaké mohou být následky užívání návykových látek, zejména v podobě cigaret či alkoholu. Bohužel je dnešní společnosti vůči těmto látkám vysoce tolerantní, a tedy ani preventivní opatření nemůžou být stoprocentně účinná. V souvislosti s požíváním návykových látek je nutné s žáky mluvit otevřeně hned od počátku a vyhnout se jakémukoliv zastrašování či vyhrožování.

Riziková místa školy jsou především šatny, WC, vnější prostory školy a také faktor dojíždění. Prostory ve škole jsou zajištěny pedagogickým dozorem. Ranní dohled v šatnách zajišťují nepedagogičtí pracovníci (školník a uklízečky). Kvůli dojíždění došlo k úpravě začátků vyučovacích hodin a krácení některých přestávek. Rozvrh hodin je přizpůsoben tak, aby konec vyučování navazoval na autobusové spoje a žáci se zbytečně nezdržovali ve škole nebo v obci.

Žáci experimentují s kouřením cigaret, provádějí vandalismus a projevují se vulgárním chováním. Rodiče jsou informováni o situaci ve škole a závažnější přestupky se snažíme okamžitě řešit, Občas však narážíme na malý zájem rodičů zabývat se těmito problémy. Bez spolupráce s rodinou bohužel jen těžko dojdeme k nějaké zásadní změně.

4. Cíle ŠPP

4.1. Dlouhodobé cíle:

- Podporovat pozitivní sociální klima školy.
- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, zdravému postoji k životu a zdraví.
- Podporovat jejich zdravé sebevědomí a sebeúctu.
- Potlačovat agresivní chování a projevy rasismu.
- Podporovat rodiče v zapojení se do života školy a zároveň jim nabídnout možnost poradenství.

4.2. Krátkodobé cíle:

- Motivovat třídní učitele tak, aby pravidelně a efektivně pracovali s třídním kolektivem.
- Zaměřit se na problémové chování žáků o přestávkách a polední pauzách.
- Využívat nabídek přednášek a besed pro žáky v oblasti primární prevence.
- Pokračovat v dobré spolupráci s SPC, PPP, policií ČR a odborem OSPOD.
- Podpořit u žáků zájem o smysluplné využití trávení volného času – pokračovat v pestré nabídce kroužků.
- Pokračovat ve spolupráci s rodinami sociálně znevýhodněnými.

5. Cílové skupiny

5.1. Žáci

- Rozvíjet sociální dovednosti a komunikaci.
- Zvládat konflikty a stresové situace.
- Využívat volného času k vhodným aktivitám.
- Odpovědnost za vlastní chování.
- Učit se řešit problémy.
- Ctít zásady zdravého životního stylu.

5.2. Rodiče a zákonní zástupci

- Posílit komunikaci mezi školou a rodiči.
- Zvýšit vzájemnou důvěru mezi školou a rodiči.
- Účast na společných programech a aktivitách.

5.3. Pedagogové

- Seznámit pedagogické pracovníky s ŠPP.
- Realizovat ŠPP dle aktuální potřeby a začlenit do výuky jednotlivých předmětů.
- Rozpoznat rizikové projevy chování a zajistit včasnou intervenci.
- Spolupracovat se školním metodikem prevence.
- Zajistit a prohlubovat další vzdělávání v oblasti prevence.

6. Nabízené aktivity v rámci ŠPP

6.1. Aktivity pro žáky:

- Pravidelné třídnické hodiny.
- Využití schránky důvěry.
- Výchova a vzdělávání k zdravému životnímu stylu a k odolnosti vůči negativním společenským jevům v rámci výukových předmětů.
- Jednorázové výchovné programy dle aktuální nabídky.
- Program dlouhodobé primární prevence – lektorka Bc. Petra Slánská
- Projektové dny a sportovní programy.
- Reedukační činnost pro žáka s SPU a SPCH.
- Exkurze a divadelní představení.

6.2. Informovanost pedagogů:

- Seznámení s preventivním programem školy.
- Přehled institucí (adresy, telefonní čísla), center krizové intervence v okrese.
- Předávání informací a podnětů ze školení.
- DVPP v oblasti práce s třídním kolektivem.
- Spolupráce jednotlivých metodických sdružení.

6.3. Aktivity pro rodiče:

- Seznámení s ŠPP a školním řádem při třídních schůzkách a na webu školy.
- Spolupráce na projektových dnech.
- Třídní schůzky a konzultační hodiny.
- Poradenská činnost na škole – výchovný poradce, školní metodik prevence, školní speciální pedagog.

7. Zařazení tématu do výchovných a výukových předmětů

Témata sociálně patologických jevů jsou obsažena především v hodinách prvouky, přírodovědy, výchovy k občanství a dále i v českém jazyce, tělesné výchově, informatice, přírodopisu a chemii.

Na 1. stupni ZŠ

V rámci pravidelných třídnických hodin a vyučovacích předmětů prvouky, přírodopisu a českého jazyka se seznámí s těmito okruhy:

- rodina,
- volný čas a volnočasové aktivity,
- osobní bezpečí – sociální sítě a zneužívání fotografií,
- mravní výchova,
- čistota a zdraví,
- zdravý životní styl a životospráva – kouření a alkohol,
- společenské chování.

Na 2. stupni ZŠ

V rámci pravidelných třídnických hodin a vyučovacích předmětů výchovy k občanství, českého jazyka, přírodopisu, tělesné výchovy, chemie a informatiky se seznámí s těmito okruhy:

- osobní bezpečí – násilí, sexuální násilí, sociální sítě, kyberšikana, nebezpečné situace, agresivita a šikana,
- rizika spojená se sociálními sítěmi,
- návykové látky a drogy,
- zdravý životní styl a správná životospráva,
- dopravní výchova,
- náročné životní situace.

<u>V rámci výuky se žáci zúčastní:</u>

- letní/zimní školy v přírodě – žáci 1. stupně a MŠ
- lyžařského výcvikového kurzu – žáci 2. stupně,
- plaveckého kurzu – žáci 3. a 4. třídy, MŠ,
- adventních trhů,
- exkurzí s dějepisným, zeměpisným, přírodovědným a uměleckým zaměřením,
- soutěží – sportovních a vědomostních,
- divadelních představeních a výukových programů.

8. Organizace volného času

Kroužky jsou nabízeny pod vedením DDM Nový Bydžov. S jeho nabídkou jsou žáci seznámeni na začátku školního roku na webu školy, letáky na nástěnkách a FB stránkách školy. Činnost kroužků probíhá v prostorách naší školy (např, Keramika, Jóga, Florbal pro žáky 1. a 2. stupně, Sportovní hry, Deskové hry, Příprava na přijímací zkoušky z ČJ a M…). Škola také spolupracuje s místní tělovýchovnou jednotou, kde žáci hrají fotbal. Dále spolupracuje s Okrašlovacím spolkem a sborem dobrovolných hasičů, s kterými se spolupodílíme na sportovních a kulturních akcích.

9. Akce ŠPP doplněné v průběhu roku

Září, říjen:

- orientační závod hlídek – 2. stupeň,
- divadelní představení – dle aktuální nabídky,
- Den otevřených dveří,
- návštěva Úřadu práce HK žáků 9. třídy,
- mapování tříd na patologické jevy,
- zákonným zástupcům předškoláků bude školou nabídnuta logopedická náprava.

Listopad, prosinec

- konzultace nápravné péče s rodiči,
- příprava prezentace se zástupci středních škol,
- školní bruslení na zimním stadionu v Novém Bydžově,
- třídní schůzky,
- příprava vánočního pásma pro seniory,
- čert a Mikuláš – program pro MŠ a 1. – 3. třídu – spolupodílení 9. třídy,
- vánoční koncert pro žáky 1. stupně,
- návštěvy vánoční výstavy,
- vánoční jarmark,
- adventní trhy

Leden, únor

- beseda s policií ČR na téma právní vědomí a zodpovědnost,
- účast žáků na regionálních soutěžích a olympiádách,
- zápis do 1. třídy,
- lyžařský výcvikový kurz žáků 1. a 2. stupně.

Březen, duben

- beseda o návykových látkách pro žáky 2. stupně,
- mateřinka regionální přehlídka mateřských škol v Jiráskově divadle v Novém Bydžově,
- účast žáků na sportovních a vědomostních soutěžích,
- zápis do MŠ,
- projektový den – Velikonoční dílny,
- plavecký kurz pro žáky 3. a 4. třídy,
- projektový den – Den země,
- třídní schůzky.

Květen, červen

- účast na sportovních soutěžích,
- plavecký kurz pro žáky 3. a 4. třídy,
- kulturní pásmo pro občany obce,
- informativní schůzka se žáky 8. třídy na téma volby povolání,
- slavnostní vyřazení deváťáků,
- slavnostní uvítání prvňáčků na obecním úřadě,
- projektové dny pro předškoláky – Předškoláček.
- pasování žáků 1. třídy na čtenáře,
- tradiční míčový víceboj tříd,
- letní škola v přírodě pro žáky 1. stupně,
- školní výlety a exkurze.

10. Evaluace

Veškerou evidenci preventivních aktivit provádí školní metodik prevence ve spolupráci s dalšími pedagogy. Školní metodik prevence využije při zhodnocení těchto zdrojů:

- rozhovory s třídními učiteli a ostatními vyučujícími,
- záznamy výchovného poradce a Bc. Petry Stránské,
- ankety a dotazníky,
- schránka důvěry, rozhovory s žáky a rodiči.

S výsledky budou seznámeni pedagogové a vedení školy na pedagogické radě, rodiče na třídních schůzkách.

11. DŮLEŽITÉ KONTAKTY 2018/2019

SUBJEKT		ADRESA	TELEFON	EMAIL	KONTAKTNÍ OSOBA
Pedagogická-psychologická poradna	PPP Hradec Králové	Na Okrouhlíku 1371/30, 500 02 Hradec Králové	495 265 423 777 831 666	info@pppkhk.cz reditelka@pppkhk.cz	Mgr. Soňa Holá Mgr. Věra Čermáková
Speciální pedagogická centra	SPC pro děti s vadami sluchu a řeči	Štefánkova 549, 500 11 Hradec Králové	495 267 734 606 716 320	info@spcduhacek.cz	
	SPC při MS, Spec. ZŠ a Praktické škole Hradec Králové	Hradecká 1231, 500 03 Hradec Králové	495 514 681	specialnicentrum@seznam.cz tereza.horakova@specialnihk.cz	Mgr. Tereza Horáková
	SPC pro tělesně postižené Jánské Lázně	Obchodní 282, 542 25 Jánské Lázně	499 875 175 499 862 132	kulhankova@oajl.cz	PhDr. et Mgr. Radka Kulhánková, Ph.D.
Oblast sociálních věcí	Sociální odbor MěÚ N. B.	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 935	havlinova@novybydzov.cz	Bc. Ivana Havlínová
	Kurátor pro děti a mládež	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 934	kubinec@novybydzov.cz	Mgr. Jan Kubinec
	Terénní soc. pracovnice v romské komunitě	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 932	holkova@novybydzov.cz	Bc. Hana Holková
	Referentka – Péče o rodinu	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 939	jechova@novybydzov.cz	Mgr. Veronika Jechová
	Vedoucí OSPOD	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 936	kratenova@novybydzov.cz	Bc. Radka Kratěnová
Prevence kriminality	Krajský školský koordinátor prevence KÚ	Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové	495 817 219	jhrncirova@khk.cz	Mgr. Jana Hrnčířová
	Metodik prevence PPP Královéhradeckého kraje	Pospíšilova 365, 50003 Hradec Králové	495 265 423	j.musilova@pppkhk.cz	Mgr. Jitka Musilová
	Protidrogový koordinátor, prevence kriminality	Masarykovo náměstí 1, 504 01 Nový Bydžov	495 703 934	kubinec@novybydzov.cz	Mgr. Jan Kubinec
Zdravotnictví	Dětské středisko	U střediska 100, 503 53 Smidary	495 496 150		MUDr. Eva Horká
	Praktický lékař pro dospělé	U střediska 100, 503 53 Smidary	495 496 150	homola@pmfhk.cz	MUDr. Ambrož Homola
	Krajská hygienická stanice	Habrmanova 19, 501 01 Hradec Králové	495 058 111	sarka.bustikova@khshk.cz	Ing. Šárka Buštíková
Policie ČR	Obvodní oddělení Nový Bydžov	A. Jiráska 545, 504 01 Nový Bydžov	974 526 731	hk.novybydzov@pcr.cz	npor. Aleš Tomek
Hasičský záchranný sbor	HZS - stanice N. Bydžov	Bratří Mádlů 201, 504 01 Nový Bydžov	950 530 183	karel.kafka@hkk.izscr.cz	npor. K. Kafka
	Sbor dobrovolných hasičů Smidary		604 578 994		Petr Trejbal

Závěr

ŠPP je zaměřený na vedení žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Dále se zaměřuje na ochranu žáků před sociálně patologickými jevy, a to především vytvářením vhodných podmínek pro smysluplné využití volného času. ŠPP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků.

Úkolem školy je optimální, systematické a nenásilné působení pedagogických pracovníků na žáky i jejich rodiče. Jednoznačnost postojů, osobní příklad a otevřená diskuse by měla být prioritou ve vztahu učitelů, žáků a rodičů.

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1: POSTUP PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ 14
PŘÍLOHA 2: STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI 15
PŘÍLOHA 3: ŠKOLNÍ ŠIKANOVÁNÍ 17
PŘÍLOHA 4: OBSAH PRO JEDNOTLIVÉ FORMY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ A VĚKOVÉ SKUPINY DĚTÍ . 20

Příloha 1: Postup při řešení krizových situací

Ve chvíli, kdy dojde u některého z žáků ke vzniku krizové situace, mělo by se postupovat následujícím způsobem, který by měl pomoci situaci zlepšit a zamezit dalšímu opakování. Jednotlivé kroky, které by se měly učinit, jsou:

1. zjištění či oznámení krizové situace (žákem, učitelem, jinou osobou),
2. schůzka poradenského pracoviště, vedení školy a třídního učitele,
3. zmapování situace – provádí metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem a zástupcem ředitele školy,
4. zajišťování důkazů – pohovory se spolužáky, třídním učitelem, kamarády,
5. stanovení postupu řešení – metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy,
6. oznámení rodičům – zástupce ředitele, třídní učitel,
7. jednání s rodiči,
8. podle závažnosti případná spolupráce s OSPOD, PČR, PPP,
9. výchovná opatření – pedagogická rada,
10. následný monitoring – třídní učitel a metodik prevence.

Příloha 2: Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Za školní neúspěšnost je považována situace, při níž si žák není schopen osvojit probíranou látku a ve školním roce propadá z jednoho nebo i více předmětů. Jedná se o velice vážný problém, který má individuální soubor příčin a podmínek, má vlastní vývoj a intenzitu. Proto je řešení školní neúspěšnosti žáka podmíněno trpělivou a pečlivou spoluprací nejen se samotným žákem, ale často i s celou jeho rodinou.

Průvodními jevy u takového žáka mohou být neurotické chování (jako nechutenství, psychogenní zvracení, školní fobie, tiky apod.), poruchy chování (lhaní, záškoláctví, útěky z domova či školy apod.) či defenzivní mechanizmy (pocit podřadnosti, demotivace apod.).

Školní neúspěšnost bývá důsledkem výchovy žáka, jeho odlišností oproti ostatním nebo např. špatnými vztahy s kamarády či spolužáky. Nejběžnější příčiny školní neúspěšnosti se dají rozdělit do tří skupin podle původu vzniku, a to na:

a) straně žáka – zhoršený zdravotní stav, poruchové chování, nízká inteligence, špatná paměť atd.,
b) v rodině – nezájem či zanedbávání ze strany rodičů, rozchod rodičů, úmrtí blízké osoby, nepřiměřené nároky, nevhodná výchovná opatření apod.,
c) v okolním prostředí – šikana od spolužáků, neoblíbenost v kolektivu, žádní přátelé, špatný přístup pedagogů a další příčiny.

Nejpodstatnějším opatřením proti školní neúspěšnosti je bezesporu zvýšená spolupráce se zákonnými zástupci. Mezi další metody, jak pedagogičtí pracovníci předcházejí neúspěšnosti se řadí:

- orientace ve vzdělávacích možnostech žáka, jeho vlastnostech a dovednostech,
- znalost zdravotního stavu žáka, jeho rodinného či kamarádského prostředí,
- pravidelný kontakt se žákem, jeho efektivní podpora a motivace nejen ve vztahu ke škole.

Řešení školní neúspěšnosti

Školní a pedagogičtí pracovníci se zaměřují na žáky, jejichž prospěch je špatný, nebo se postupně zhoršuje. Snaží se hodnotit prostředí, které ho ovlivňuje. Škola žáka podporuje k překonání této situace a přijímá opatření, aby u něj zabránila vzniku rizikového chování.

Nejprve je nutné u žáka odhalit konkrétní příčiny jeho selhávání tím, že je podroben včasné a přiměřené pedagogicko-psychologické diagnostice. Díky této diagnostice je možné aplikovat vhodná opatření, jak např.:

- při poruše chování či učení, při zdravotních omezeních či znevýhodněních se volí
  - integrace zdravotně hendikepovaného žáka,
  - vytvoření individuálního vzdělávacího programu,
  - vyrovnávání nedostatků prostřednictvím speciálních výukových metod,
- u žáka sociálně znevýhodněného se volí
  - nenásilné začleňování žáka do kolektivu,
  - práce s žákem ve volných hodinách (nahrazení domácí přípravy),
  - spolupráce s rodinou,
  - motivace žáka k lepším výsledkům,
  - vytvoření individuálního plánu pro žáky s vysokou absencí apod.

Plán pedagogické podpory (dále jen „podpůrný plán“)

Jedná se o závazný dokument, který obsahuje soubor opatření, které mají podpořit neprospívající žáky. Škola k tomuto podpůrnému plánu přistupuje ve chvíli (zpravidla po prvním pololetí), kdy nepomáhá individuální podpora žáka a jeho chování je hodnoceno jako rizikové. V dokumentu jsou uvedeny povinnosti žáka, rodičů a školy, v neposlední řadě také podmínky, za kterých škola od plánu odstupuje. Závazným se plán pedagogické podpory stává při podpisu všech zúčastněných stran. Efektivita plánu je hodnocena zpravidla po uzavření klasifikace v dalším pololetí.

Příloha 3: Školní šikanování

Za šikanování je považováno jakékoliv cílené a opakované chování, které žák (či skupina žáků) provádí s úmyslem zastrašit, ohrozit či poškodit jiného žáka (či skupinu žáků). Může mít podobu psychického či fyzického nátlaku. Šikana je pro oběť (či oběti) velmi nebezpečná, neboť může mít za následek vážné a velmi často i celoživotní následky na psychickém či fyzickém zdraví.

Mezi nejčastější podoby šikany patří slovní projevy (pomluvy, vyhrožování, narážky, nadávky atd.), fyzické projevy (odcizení věcí, bití, sexuální obtěžování, nevhodné intimní projevy apod.) či kyberšikana. Rovněž se může jednat o nepřímou formu šikany (záměrné přehlížení či ignorace), u které je ale potřeba velmi pečlivě zvážit, zda se nejedná pouze o nedostatečné sociální cítění.

Existují dva základní druhy signálů u žáka, které mohou napovědět, že se stal obětí šikany.

- Nepřímé varovné signály
  - žák je uzavřený, smutný, nešťastný, plačtivý, o přestávkách je osamělý nebo dokonce vyhledává přítomnost dospělé osoby,
  - při volbě do nějaké skupiny bývá volen jako poslední,
  - často postrádá svoje věci, má opakovaně špinavé či poškozené oblečení či má dokonce modřiny, tržné rány, škrábance a odmítá sdělit důvod (př. si vymýšlí nepravděpodobné historky),
  - zhoršuje se jeho prospěch a přibývá mu počet absencí.
- Přímé signály
  - posměšné poznámky, nevhodné přezdívky, nadávky, kritika, ponižování, nátlak, nepatřičné příkazy (k přenechání osobních věcí, k nemorálním či trestným činům apod.),
  - rvačky, strkání, šťouchání (při němž se oběť příliš nebrání).

Program prevence šikany

Cílem programu prevence šikany na školách je vytvoření bezpečného prostředí a zajištění pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a rovněž mezi žáky a učiteli. Škola musí efektivně podporovat vzájemný respekt, vzájemnou solidaritu, sounáležitost, toleranci a spolupráci mezi dětmi a vytvářet a upevňovat podmínky pro zapojení každého žáka do třídních a školních aktivit.

Mezi možná preventivní opatření patří zejména:

- školní řád (zahrnuje prvky proti šikanování – kázeňská opatření),
- práce třídních učitelů s kolektivem třídy,
- práce třídních učitelů a ostatních vyučujících s jednotlivými žáky,
- aktivní činnost školního metodika prevence,
- dohledy nad žáky (přestávky, výlety apod.),
- spolupráce s odborníky,
- aktivní přístup vyučujících při řešení šikany,
- informovanost žáků i rodičů na koho se v případě potřeby obrátit.

Oběti šikany jsou velice vystrašené, a proto velmi dlouho trvá, než se odhodlají k tomu, aby se svěřili někomu blízkému. Někteří tento krok ani neučiní. Z tohoto důvodu je odhalování šikany velmi obtížné.

Efektivní vyšetřování šikany je založeno na kvalifikovaném odhadu formy a stadia šikany. Na každou formu a stupeň šikany je nutné zvolit jinou strategii.

- Jedná-li se o šikanu na počátku, je nutné
  - nejprve vyloučit, zda se nejedná o nestandartní formu šikany (násilí, brutální, kriminální šikana apod.),
  - jedná-li se o běžnou formu, následuje rozhovor s obětí, o které nikdo další neví, aby se předešlo případné pomstě agresora (agresorů),
  - vyhledávání vhodných svědků, individuální rozhovory se svědky,
  - ochrana oběti před dalším útokem,
  - poté, co je nashromážděno dostatek důkazů a materiálů, přichází na řadu přímá konfrontace agresora (agresorů) s cílem bezpodmínečně zastavit další útoky a tím ochránit nejen oběť, ale i je samé před následky svých činů.
- Je-li šikana již v pokročilé fázi, nebo jedná-li se o nestandartní formu šikany, je nutné
  - zasáhnout okamžitě a tím bezprostředně ochránit oběť,
  - nahlásit případ na policii (případně informovat i PPP, OSPOD),
  - zabránit tomu, ale by se agresoři mohli domluvit, jak vypovídat,
  - následně je nutné pokračovat v podpoře a pomoci oběti a podpoře vyšetřování (metodik školní prevence zdokumentuje celý případ).

V rámci první pomoci obětem, ale i agresorům je bezpodmínečně nutné spolupracovat s dalšími institucemi a orgány (PPP, střediska výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dítěte, psycholog, psychiatr, psychoterapeut).

Je důležité zaměřit se i nápravu situace ve skupině, a tedy pracovat s celým třídním kolektivem (např. zmírnit traumata těch, kteří přihlíželi, ale nepomohli apod.).